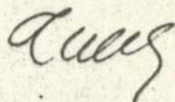

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ
ТЕХНОЛОГІЙ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ХАРЧУВАННЯ

На правах рукопису

Чернікова Ірина Борисівна

**ОБЛІК ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ
У ПІДПРИЄМСТВАХ ХАРЧУВАННЯ**

Спеціальність: 08.06.04 - Бухгалтерський облік,
аналіз і аудит

Автореферат

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків - 1996

654

Дисертація в рукопис

Робота виконана в Харківській державній академії технології та організації харчування

- Науковий керівник - кандидат економічних наук професор Ягчева Ліана Миколаївна
- Офіційні опоненти - доктор економічних наук професор Кужельний Микола Васильович
кандидат економічних наук доцент Шатковська Людмила Станіславівна
- Провідна установа - Харківський державний економічний університет.

Захист дисертації відбудеться 27 грудня 1996 р. об 11 год. на засіданні Спеціалізованої вченої ради К.02.34.03. при Харківській державній академії технології та організації харчування за адресою:

310051. Харків-51, вул. Ключівська, 333.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Харківської державної академії технології та організації харчування.

Автореферат розіслано 26 листопада 1996 р.

Вчений секретар Спеціалізованої вченої ради

В.В.Степанов В.І.Оспішев.

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ. Особливість функціонування підприємств харчування в умовах ринкових відносин обумовлює зміни в методології та методиці оцінки найважливіших показників фінансово-господарської діяльності, перенесення центру тяжіння досліджень економіки із "валових", об'ємних показників на кінцеві, результативні, які забезпечують життєдіяльність підприємства, фірми або асоціації. Тому особливе значення має вибір правильних і обґрунтованих управлінських підходів і рішень з метою підвищення ефективності роботи підприємства. Це вимагає постійного співвимірювання витрат і результатів господарювання на основі широкого використання інформаційного фонду підприємства, важливою частиною якого є бухгалтерський облік. Проте, обсяги облікової інформації, а також системи і методи її обробки в підприємствах харчування не в повній мірі відповідають сучасним вимогам, а інколи і гальмують процес перетворень.

В умовах формування ринкових відносин необхідно забезпечити більш широке розповсюдження корисної облікової інформації усередині підприємства з метою її використання в підвищенні ефективності виробничо-торговельних процесів кожним структурним підрозділом. Крім того, на сучасному етапі в теорії і практиці ще не вироблено оптимальну методику обліку найважливіших показників господарської діяльності підприємств харчування.

Виконання поставленого завдання здійснюється шляхом поступового переходу методології бухгалтерського обліку до загальноприйнятих у світовій практиці облікових стандартів. Це вимагає відповідних перетворень не тільки в змісті та порядку побудови фінансової звітності, але й в організації обліку та аналізу фінансових резуль-

ЛНБ ім. В. Стефаника
АН України

татів усіх суб'єктів підприємницької діяльності.

Перші кроки в цьому напрямку вже зроблено, разом з тим, багато питань у галузі теорії та методології бухгалтерського обліку в умовах переходу на міжнародні стандарти залишаються невирішеними або дискусійними і вимагають їх подальшої розробки.

Теоретична і практична значимість зазначених проблем, їх актуальність на сучасному етапі розвитку підприємств харчування обумовили вибір теми та цільову спрямованість дисертаційного дослідження.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ. Метою дисертації є розробка рекомендацій та пропозицій, спрямованих на подальше вдосконалення обліку і аналізу фінансових результатів діяльності підприємств харчування за нових умов господарювання. Реалізація мети дослідження визначила наступне коло вирішуваних завдань:

розглянути сутність і принципи ефективності діяльності підприємств харчування і шляхи її підвищення відповідно до вимог ринкової економіки;

визначити роль, місце і значення облікової інформації в системі управління фінансово-господарською діяльністю підприємства в умовах інтеграції українського бухгалтерського обліку в міжнародну систему стандартів;

виявити недоліки сучасної системи обліку основних показників фінансових результатів підприємств харчування та їх підрозділів, а також методів обробки облікової інформації, що вони застосовуються на практиці;

внести пропозиції щодо підвищення аналітичності, достовірності та оперативності найважливіших облікових даних в умовах створення АРМБ;

розробити методику проведення обліку фінансових результатів за

умов переходу на міжнародні стандарти бухгалтерського обліку;

запропонувати методіку комплексного аналізу фінансових результатів діяльності підприємств харчування для зовнішніх і внутрішніх користувачів.

ОБ'ЄКТОМ ДОСЛІДЖЕННЯ було обрано систему обліку показників фінансових результатів та їх формування у фінансовій звітності на підприємствах харчування з різними формами власності.

ТЕОРЕТИЧНУ І МЕТОДОЛОГІЧНУ ОСНОВУ дисертації склали загально-наукові методологічні прийоми економічних досліджень та специфічні прийоми бухгалтерського обліку й аналізу. У процесі дослідження використовувалися законодавчі та нормативні акти формування ринкових відносин, дослідження вітчизняних і зарубіжних вчених з питань бухгалтерського обліку й аналізу.

НАУКОВА НОВИЗНА положень, що містяться в дисертаційній роботі, полягає в наступному:

обгрунтовано необхідність інтеграції українського бухгалтерського обліку в міжнародну систему стандартів;

визначено методичні і технічні прийоми організації обліку витрат на підприємствах харчування на базі вітчизняного та зарубіжного досвіду з використанням ПЕОМ;

зроблено пропозиції щодо раціоналізації потоків інформації в обліку фінансових результатів з позицій фінансового та управлінського обліку;

розроблено концепції формування показників фінансово-господарської діяльності підприємств харчування в бухгалтерській звітності;

запропоновано методіку комплексного аналізу фінансових результатів діяльності підприємств харчування в умовах ринкового механізму господарювання;

розроблено та апробовано методику внутрішнього поточного аналізу фінансових результатів за умов організації управлінського обліку.

НА ЗАХИСТ ВИНОСЯТЬСЯ:

методичні і технічні прийоми організації обліку витрат на підприємствах харчування на базі вітчизняного та зарубіжного досвіду;

методика обліку фінансового результату в системі синтетичних рахунків;

концепції формування показників фінансово-господарської діяльності підприємств харчування в бухгалтерській звітності;

система показників у моделях прогнозування та аналізу фінансових результатів господарської діяльності.

ПРАКТИЧНА ЗНАЧИМІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ полягає в тому, що впровадження в господарську практику підприємств харчування пропозицій, розроблених у дисертації, сприятиме поліпшенню обліку фінансових результатів, удосконаленню звітності та економічного аналізу, дозволить виявляти реальні резерви підвищення ефективності господарсько-фінансової діяльності підприємств харчування.

Рекомендаціями, що їх містить дисертація, є наступні :

визначено основні критерії, що характеризують ефективність фінансово-господарської діяльності підприємств харчування за нових умов господарювання;

визначено напрямки трансформування бухгалтерського обліку та звітності України в міжнародну систему стандартів;

розроблено варіант схеми відображення операцій з обліку витрат на виробництво і реалізацію продукції;

запропоновано методику формування інформації про витрати на виробництво, реалізацію та організацію обслуговування на рахунках

бухгалтерського обліку в поелементному розрізі;

запропоновано систему калькулювання на основі виробничої діяльності в підприємствах харчування;

запропоновано методику обліку фінансового результату в системі синтетичних рахунків;

розроблено форми внутрішньої звітності про фінансові результати підприємства харчування з метою прийняття своєчасних управлінських рішень;

запропоновано систему показників у моделях прогнозування та аналізу фінансових результатів господарської діяльності.

АПРОБАЦІЯ І РЕАЛІЗАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ. Рекомендації, що містяться в дисертації, пройшли апробацію на наукових конференціях Харківської державної академії технології та організації харчування в 1993, 1994, 1995, 1996 роках і впроваджено в практичну діяльність підприємств концерну "Трапеза" м. Харкова. Отримано позитивні результати. Публікації за темою дисертаційного дослідження складають 7 друкованих робіт загальним обсягом 2,1 друкованих аркуша.

ОБСЯГ І СТРУКТУРА ДИСЕРТАЦІЇ. Складається із вступу, трьох розділів, висновку. Містить 174 сторінки машинописного тексту, 25 таблиць, 3 графіки, 13 рисунків, 15 додатків і список літератури в 216 найменувань.

КОРОТКИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У ВСТУПІ обґрунтовано актуальність обраної теми дисертаційного дослідження, сформульовано мету і завдання, відбито наукову новизну, теоретичну й практичну значимість роботи.

У ПЕРШОМУ РОЗДІЛІ "Розвиток підприємств харчування і роль бух-

галтерського обліку в умовах ринкових відносин" розглянуто сутність, проблеми і шляхи підвищення ефективності підприємств харчування, дано оцінку стану обліку на сучасному етапі і визначено перспективи його розвитку.

У ДРУГОМУ РОЗДІЛІ "Показники фінансово-господарської діяльності та їх формування в бухгалтерському обліку" на основі вивчення і порівняння вітчизняного і зарубіжного досвіду обліку фінансового результату підприємств розроблено рекомендації щодо обліку витрат, методики формування прибутку з урахуванням міжнародних стандартів. Удосконалення обліку фінансових результатів спрямовано на отримання повної, достовірної інформації про витрати підприємств харчування в поелементному розрізі з урахуванням їх класифікації за напрямками обліку, а також в умовах створення АРМ бухгалтера.

Розроблені передумови щодо вдосконалення обліку ґрунтуються на застосуванні нових підходів до системи ціноутворення на підприємствах харчування за методом калькулювання собівартості, а також з позиції управлінського обліку.

У ТРЕТЬОМУ РОЗДІЛІ "Фінансова звітність як інформаційна база для прийняття управлінських рішень" розроблено нові підходи та вимоги до змісту звітності про фінансові результати. Запропоновано систему внутрішньої звітності, що базується на даних управлінського обліку. Суттєві зміни у змісті та порядку побудови фінансової звітності викликають необхідність внесення корективів у діючу методику аналізу фінансових результатів. У цьому зв'язку в даному розділі запропоновано систему показників для зовнішнього аналізу фінансової діяльності, апробовану в акціонерному підприємстві харчування. Вперше розроблено і апробовано нову методику внутрішнього поточного аналізу фінансової діяльності підприємств харчування, що забезпечує прийняття оптимальних управлінських рішень.

У ВИСНОВКАХ узагальнено основні положення дисертації, сформульовано рекомендації, що випливають, із результатів проведеного дослідження.

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Подальший інтенсивний розвиток виробничої діяльності підприємств харчування в умовах ринкових відносин вимагають постійного розвитку теорії та методології обліку, висувують нові проблеми, які необхідно вирішувати не лише на основі розвитку відомих методів, але й шляхом розробки нових, що дозволяють посилити вплив механізму господарювання на підвищення ефективності виробництва.

У дисертації пропонується здійснити перебудову бухгалтерського обліку та звітності за двома напрямками. Перший напрямок полягає у переведенні обліку із засобів пасивного відображення фактів, що здійснилися, у засоби управління фінансово-господарською діяльністю підприємства. У перспективі видається доцільним прийняття прогресивної концепції поділу системи обліку на фінансову та управлінську бухгалтерії. Це полегшить перехід на застосовувану в більшості країн в розвиненій ринковій економіці схему, за якою держава здійснює в жорсткій формі регулювання тільки формування та публічного подання фінансової (бухгалтерської) звітності. Впровадження принципів управлінського та фінансового обліку зумовлює реорганізацію структури бухгалтерії підприємств. У зв'язку з цим в дисертації пропонується нова структура апарату бухгалтерії підприємств харчування.

Другий напрямок - визначення шляхів удосконалення бухгалтерського обліку і, зокрема, фінансових результатів на базі міжнародних

стандартів. Це забезпечить можливість нашим підприємцям розмовляти на спільній фінансовій мові з підприємцями інших країн.

Найважливішою проблемою ринкової економіки є рішення питання про ціноутворення. За умов, коли формування цін на продукцію підприємств харчування відбувається на основі попиту і пропозиції, зростає роль собівартості. Це пояснюється тим, що вона не лише характеризує зміну витрат, необхідних для виробництва того чи іншого продукту, але й дає можливість визначити економічну вигідність їх випуску на конкретному підприємстві до початку виробництва.

Як свідчать проведені дослідження, протягом тривалого часу калькулювання цін на продукцію підприємств харчування здійснюється, виходячи з вартості сировинного набору продуктів, що входять до складу кулінарних виробів, і централізовано встановлених фіксованих націнок громадського харчування. Такий порядок ціноутворення не дозволяє в повному обсязі враховувати в цінах витрати підприємств харчування.

За умов кризових явищ у економіці торговельні накладки та націнки перестають адекватно відображати витрати виробництва і обігу підприємств харчування і не забезпечують їм необхідний для розширеного відтворення прибуток.

Аналіз суті справи дозволяє зробити висновок про необхідність введення на підприємствах харчування показника собівартості продукції, оскільки собівартість в умовах ринку стає стрижневим категорією, яка акумулює всі основні види витрат і визначає кінцевий фінансовий результат - прибуток.

Поряд з передовим вітчизняним досвідом обліку виробничих витрат і його використання в управлінні ними для нашого підприємства велике значення має світовий досвід у цій галузі. Вивчення застосовуваних багатоваріантних систем обліку виробничих витрат і кальку-

лювання собівартості продукції в розвинутих державах дозволило розробити практичні рекомендації для вітчизняних підприємств харчування.

Рациональній організації обліку витрат значною мірою сприяє їх класифікація за ознаками, що мають суттєве значення для об'єктивної оцінки діяльності підприємства. До таких ознак треба віднести: склад витрат, центри їх виникнення, відношення до стадій виробничого циклу, центрів відповідальності тощо.

У дисертації запропоновано таку схему класифікації витрат відповідно до напрямків їхнього обліку (рисунок 1):

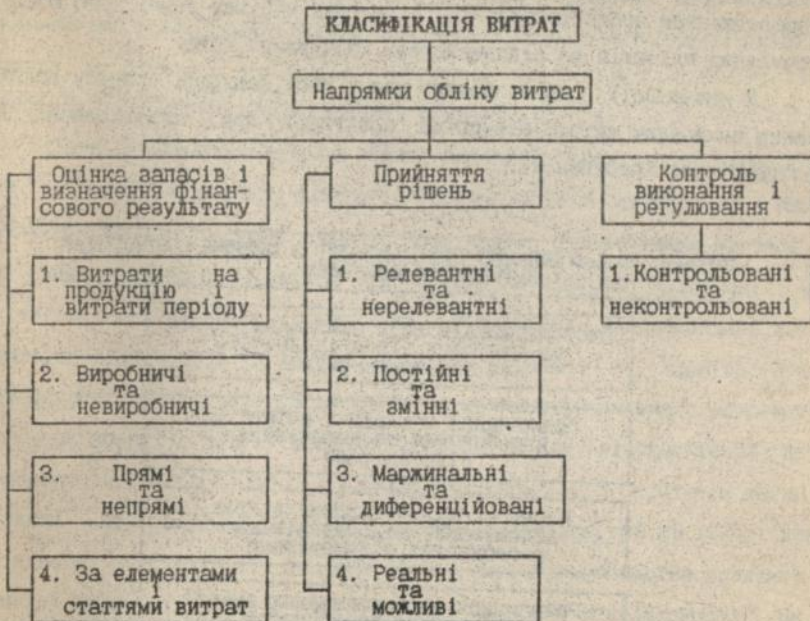

Рисунок 1. Схема класифікації витрат на підприємствах харчування

Виділивши у поданій класифікації три широких напрямки обліку витрат, а саме: для оцінки запасів, для здійснення процесів прийняття рішень, контролю і регулювання - ми створюємо хорошу основу того, як можуть бути класифіковані витрати в підприємствах харчування.

Як показали проведені дослідження, значний практичний інтерес має порядок систематизації, обліку та розподілу накладних витрат. Вони складаються із всіх непрямих виробничих витрат, які не можуть бути безпосередньо віднесені до певних одиниць продукції. Їх питома вага в загальній сумі виробничих витрат у підприємствах харчування складає майже 70 % і постійно зростає, що пов'язане з ускладненням виробництва, розширенням економічних зв'язків між підприємствами, впровадженням нових технологій, підвищенням рівня сервісного обслуговування клієнтів на підприємствах харчування тощо.

У дисертації запропоновано схему послідовності процесу поглинання накладних витрат одиницями продукції при калькулюванні їх собівартості (рисунок 2).

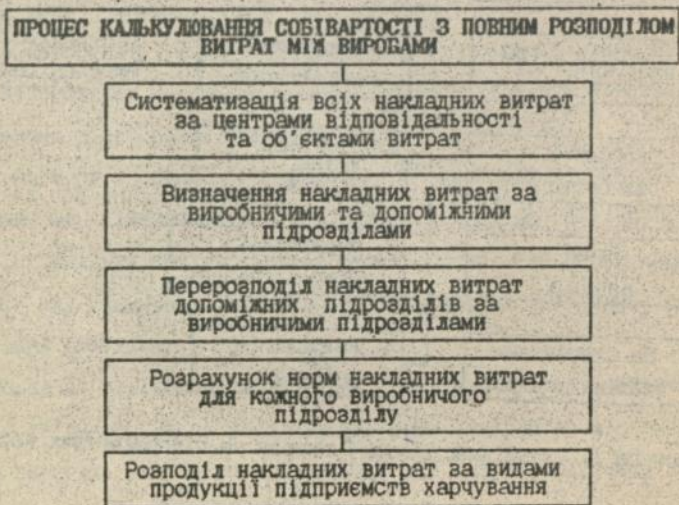

Рисунок 2. Схема процесу розподілу накладних витрат

У роботі запропоновано також нетрадиційний метод обліку і контролю виробничих витрат на основі виробничої діяльності підприємств харчування. Концепції, які покладено в його основу, полягають у тому, що оскільки значна частина діяльності підприємства харчування необхідна для забезпечення процесу товароруку, то всі види діяльності повинні розцінюватися як собівартість кожної одиниці продукції. Ця собівартість включає витрати на матеріально-технічне забезпечення, виробництво, реалізацію, організацію обслуговування, технологію, фінансове управління, інформаційні ресурси та загальне управління. Витрати з багатьох цих видів діяльності змінюватимуться разом з короткочасними змінами в обсязі виробництва окремих видів кулінарної продукції. Регресійний статистичний аналіз виявив, що багато з цих витрат видаються постійними відносно до місячних змін обсягу виробництва і реалізації.

Система калькулювання на основі виробничої діяльності передбачає, що значна кількість категорій собівартості змінюється не з короткостроковими змінами виходу продукції, а зі змінами протягом тривалого періоду в структурі та складі кулінарної продукції й клієнтів. Як свідчать розрахунки, побудовані на практичних матеріалах підприємств харчування концерну "Трапеза" м. Харків, при встановленні цін на нові блюда (піцца з грибами "Скринька", антрекот "по-харківськи" і т.ін.) витрати виробництва для відшкодування додаткових витрат на їх освоєння збільшуються на 10 % протягом шести місяців, по завершенню якого витрати знижуються теж на 10 %. Для досягнення ефективності методики обліку витрат виробництва продукту повинні визначати і точно адресувати ці "витрати комплексності". Це включає збирання даних з виробничих витрат з наступним дослідженням потреби продукту в невиробничих витратах.

Система обліку витрат на основі діяльності виявляє витрати на

продукцію у два етапи. На першому етапі проводиться розподіл витрат за центрами діяльності всередині всього підприємства. На другому етапі витрати систематизуються від центрів обліку до продукції, з використанням показників кількості кожного з видів діяльності, що їх потребує продукція. Ці показники звичайно називаються "носіями витрат".

Для того, щоб визначити відповідні носії витрат, у дисертації пропонується провести розподіл витрат на короткострокові та довгострокові змінні витрати. Короткострокові змінні витрати - це такі, що в традиційних системах обліку називаються "амінними витратами". Вони мають тенденцію до зміни прямо пропорційно амінням у обсязі продукції. Довгострокові змінні витрати змінюються разом з видами діяльності, але рідше - відразу. Вони мають тенденцію до зростання разом з різноманітністю та складністю продукції та каналів розповсюдження. Вони вважаються постійними витратами в традиційних системах, однак змінюються на рівні споживання.

Таким чином, під час застосування методу обліку з розміщенням витрат на основі обсягу виробництва відбувається субсидювання малооб'ємної продукції за рахунок тієї продукції, що виробляється у великих обсягах.

Результати проведеного дослідження свідчать про те, що облік витрат на основі діяльності може призвести до цілком іншого сприйняття собівартості продукції та прибутковості і забезпечує більш значиму інформацію, ніж традиційні калькуляції витрат. Маючи таку інформацію, управління може розглядати ряд необхідних стратегічних рішень.

Результати проведеного дослідження дозволили автору виробити рекомендації щодо удосконалення синтетичного обліку витрат у підприємствах харчування. Пропонується до рахунку "Витрати" відкри-

ти субрахунки "Змінні витрати підприємств харчування" і "Постійні витрати підприємств харчування" з деталізацією інформації витрат у поелементному розрізі, передбаченому типовим Положенням про склад витрат обігу, порядок їх планування і розподіл у торговельній діяльності. Застосування рекомендованих субрахунків забезпечить окреме відображення змінних і постійних витрат, а також сприятиме достовірному обчисленню фінансових результатів за кожним підрозділом підприємства харчування.

Як результат економічної діяльності підприємств за умов ринкових відносин пропонується вважати абсолютну величину прибутку. Це зумовлюється тим, що прибуток виступає одним із найбільш точних і достатньо повних оцінювальних показників господарської діяльності як на рівні підприємства, так і економіки країни в цілому.

На сучасному етапі складовими прибутку підприємств харчування є валовий дохід і витрати виробництва й обігу. Торговельні накидки і націнки встановлюються у відсотковому відношенні до вартості придбаної сировини і диференціюються залежно від його виду. Нерідко виготовлена і реалізована продукція підприємств харчування виявляється збитковою, оскільки ця методика обчислення валового доходу повністю відірвана від зроблених підприємством витрат. І якщо в умовах стабільних цін на сировину, паливо, транспортні тарифи, рекламу тощо можна було намагатися регулювати взаємозв'язок валового доходу і витрат з метою утворення прибутку, то в умовах нестримного і нерівномірного зростання цін на окремі товари і послуги це стає нереальною ідеєю. Діюча методика обчислення доходів і витрат ускладнює проведення бухгалтерського обліку цих операцій і нерідко призводить до неточного виявлення результатів господарської діяльності підприємств харчування.

Крім того, частка прибутку, розрахована як різниця між валовим

доходом і витратами, не забезпечує самоокупності підприємств харчування, оскільки коливання рівня витрат з того чи іншого виду можуть бути надто помітними. Врахувати всі чинники з тим, щоб вони знайшли відображення в рівні торговельних накидок і націнок, майже неможливо.

У бухгалтерському обліку відображення доходів, витрат і фінансових результатів здійснюється на багатьох рахунках, розміщених у кількох розділах діючого плану рахунків, що ускладнює системний контроль за процесами формування результату господарської діяльності і складання звітних даних про нього.

Інформація, яка необхідна для складання звітних форм, повинна бути одержана на рівні синтетичного обліку, що сприятиме спрощенню процесу складання бухгалтерського звіту і надасть можливість без додаткових розрахунків і розшифрування прогнозувати величину важливіших економічних показників (прибуток, рентабельність) до закінчення звітного періоду.

У дисертації пропонується новий порядок виявлення та обліку фінансових результатів. Пропонований у дисертації порядок виявлення та обліку фінансових результатів ґрунтується на класифікації об'єктів інформаційного відображення фінансових результатів за видами діяльності підприємств харчування, що дуже важливо в умовах демократизації управління, розвитку акціонерних форм власності. Крім того, завдяки йому може бути значно полегшена робота фінансових органів з виявлення величини оподаткованого прибутку підприємств харчування.

Завершальним етапом обліку є складання звітності, яка являє собою сукупність підсумкової інформації обліку, що характеризує результати господарської діяльності та умови роботи підприємств за звітний період. Зростаючий інтерес до бухгалтерської (фінансової)

звітності пояснюється тим, що ринкові відносини передбачають відповідний економічний простір, у якому бере участь значна кількість найрізноманітніших суб'єктів господарювання.

У дисертаційній роботі проведено дослідження змісту вітчизняної й зарубіжної звітності про господарсько-фінансову діяльність підприємств і визначено напрямки її удосконалення.

Поряд із зовнішньою фінансовою звітністю, кожне підприємство в умовах ринку повинне мати ще і внутрішню звітність, яка складається на підставі даних управлінського обліку і є факультативною, а також такою, що не лімітується державою.

Автором запропоновано форми внутрішньої фінансової звітності підприємства харчування: звіт про виробничу діяльність і результати продажів, звіт про доходи за кожною стравою, звіт про очікувані доходи за системою "директ-костинг" і порядок їх складання.

Розроблені форми звітності можуть бути використані для визначення фінансового результату за виробами, за центрами відповідальності, категоріями покупців та іншими позиціями, за якими приймаються тактичні та стратегічні рішення.

Важливе місце серед запропонованих моделей прогнозування і аналізу фінансового результату господарської діяльності підприємств харчування займає система показників. Так, у моделі зовнішнього аналізу автором виділено три групи відносних показників, які характеризують різні види діяльності підприємства: виробничі, фінансові та інвестиційні. Виробничі показники встановлюють залежність між обсягом продажів, одержаними доходами та використаним у процесі виробництва капіталом і характеризують якість управління. Фінансові показники встановлюють залежність між фінансовою структурою капіталу підприємства харчування, з одного боку, та активами, з іншого. Вони характеризують фінансову стійкість підприємства і його пла-

тоспроможність. Інвестиційні показники характеризують економічну ефективність різних способів інвестування і призначені головним чином для акціонерів.

У дисертації запропоновано модель внутрішнього аналізу фінансового результату, яка базується на системі "директ-костинг" з урахуванням специфіки діяльності підприємств харчування України. Автором апробовано і пропонуються такі нові для підприємств харчування показники: "поріг рентабельності", "запас фінансової міцності", "точка критичного обсягу виробництва". Застосування розробленої в дисертації методики внутрішнього аналізу фінансових результатів дозволяє вивчити і оцінити діяльність підприємств харчування з позиції їх "виживання" в умовах ринкової економіки.

Розроблені автором рекомендації можуть бути реалізовані шляхом утворення автоматизованих робочих місць (АРМ), які дозволять користувачам крім ефективного рішення традиційних завдань автоматизувати чисельні функції з ув'язуванням інформації зі здійсненням її оперативного контролю і аналізу. Ефективне використання АРМ створює передумови, за яких можна системно, за різними періодами, відображати формування фінансового результату. Запропоновані в роботі рекомендації щодо встановлення персональних комп'ютерів на робочих місцях мають на меті об'єднання неформальних знань управлінського персоналу і величезних можливостей з опрацювання інформації, якими володіють ПЕОМ і які мають велике практичне значення.

Практична реалізація рекомендацій, запропонованих у дисертаційній роботі, сприятиме удосконаленню системи управління підприємствами харчування різних форм власності, розвитку і посиленню функцій обліку та аналізу господарської діяльності у виявленні і мобілізації резервів зростання доходів, прибутку, підвищенні рентабельності.

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЇ ВІДОБРАЖЕНО
В ТАКИХ РОБОТАХ :

1. К вопросу об автоматизации бухгалтерского учета в общественном питании//Прогрессивные технологии и формирование рыночных отношений в общественном питании:Сб. науч. тр. -Харьков:ХИОП,1992. -0,3п.л.

2. К вопросу о себестоимости продукции и услуг предприятий питания в условиях перехода к рыночной экономике//Проблемы общественного питания на пути к рынку:Сб. науч. тр. -Харьков:ХИОП,1993. -0,3п.л.

3. О комплексной автоматизации учета//Проблемы общественного питания на пути к рынку:Сб. науч. тр. -Харьков:ХИОП,1993. -0,3п.л. (в соавторстве)

4. Об учете прибыли в предприятиях питания//Проблемы общественного питания на пути к рынку:Сб. науч. тр. -Харьков:ХИОП,1993. -0,3п.л.

5. Учет издержек в условиях рынка//Перспективы развития массового питания и торговли в условиях перехода к рыночной экономике: Сб. науч. тр. -Харьков:ХИОП,1994. -0,3п.л.

6. Учет финансовых результатов в условиях рынка//Перспективы развития массового питания и торговли в условиях перехода к рыночной экономике:Сб. науч. тр. -Харьков:ХГАТОП,1995. -0,3п.л.

7. Пути совершенствования учета издержек предприятий питания в условиях рыночной экономики//Новые технологии пищевых производств и актуальные проблемы развития торговли и общественного питания:Сб. науч. тр. -Харьков:ХГАТОП,1995. -0,3п.л.

SUMMARY

Chernikova I.B. The account(record-keeping) of financial results in the food enterprises.

Dissertation on a scientific degree of the candidate of economic sciences on a speciality 08.06.04. book-keeping analysis and audit. The Kharkiv State Academy of Food Sciences and Management, Kharkiv 1996.

The Manuscript of the candidate dissertation is which contains research of a condition of the account (record-keeping) of financial results in the food enterprises and recommendation for their perfection. It is concluded that the used volumes of the registration information by financial results, as well as the system and methods of their processing in the food enterprises do not fully correspond the modern requirements, and sometimes and they brake the process of transformation. In the dissertation the recommendations for the account(record-keeping) of costs and technique of formation of a profit according to the international standards are developed.

The results of the research at the food enterprises are experimentally introduced and possitive results are received.

АННОТАЦІЯ

Черникова И.В. Учет финансовых результатов в предприятиях питания.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.06.04.-бухгалтерский учет, анализ и аудит. Харьковская государственная академия технологии и организации питания, Харьков 1996.

Защищается рукопись кандидатской диссертации, которая содержит исследование состояния организации и методики учета финансовых результатов в предприятиях питания, а также рекомендации по их совершенствованию.

Установлено, что действующая система учета финансовых результатов в предприятиях питания не только не способствует развитию рыночных отношений, но и тормозит этот процесс. Обоснована целесообразность и разработана методика учета финансовых результатов, предполагающая классификацию учета затрат, обеспечивающих формирование показателя себестоимости продукции предприятий питания. Осуществлено опытное внедрение результатов исследования на предприятиях питания и получены положительные результаты.

Ключові слова: підприємства харчування, витрати, прибуток, фінансові результати, облік, аналіз.

Підп. до друку 26.ІІ.96 р. Формат 60х84 1/16. Папір газет.
Друк. офс. Обл.-вид. арк. 1,0. Ум.друк.арк. 1,3. Ум.фарб.-
відб. 1,3. Тираж 100 прим. Зам. 568.

ДДА ХДАТОХ, Харків-51, вул. Ключівська, 333.

437648

AB 36.352